

ELŐSZÓ.

Útnak indíthatnám a Magyar Nyomdászok Évkönyve 1897-diki évfolyamát bevezető sorok nélkül is, úgysis eltalálna már az rendeltetéshelyére: a magyar nyomdászok asztalára. Nem is azért írom ezt a mostani előszót, hogy azzal érdemes munkatársaimat kalauzoljam, csupán csak pár szót akarok itt szólani magáról az *előszóról*, vagyis annak miként való alkalmazásáról.

Az előszó maga igen sok galibát okozott már úgy a szerzőknél, mint a nyomdászok körében. A szerző nincs tisztában azzal, hogy miképen kellene *rövid*, de szellemes előszót írni, mert azt hiszi, hogy annak okvetlen rövidnek és szellemesnek kell lenni. A szedő pedig azon töri a fejét, hogy milyen betűt is kellene vennie az előszóhoz. Mikor a szöveg maga cicero nagyságú betűn alul van, akkor még csak könnyen megy a dolog: vesz hozzá egy fokkal nagyobb betűt. Hanem ha esetleg a szöveg maga is ciceróból van szedve, akkor már nem tudja, hogy

mit csináljon. Először a főnökétől kér tanácsot. Ha az nem mer véleményt mondani, akkor előveszi a szerkesztőt és így már hárman nem tudnak boldogulni. De hát ítélet napjáig nem gondolkozhatnak, a könyvnek meg kell jelenni! Nos, előveszik a kölcsönkönyvtár összes könyveit és ott keresnek hasonló példákat. És ha nem találnak, akkor összekombinálják a nyomdában létező összes betűfajokat. Mittelből nem vehetik, hát ritkítják két térszóval. Vagy talán kurzivból szedik! Igen ám, csak hogy annyi kurziv betű nincsen a nyomdában. Mindegy! Kinyomják oldalankint és a haza meg van mentve: ott tündöklük az előszó pompás kurziv betűkből. A szedő tetszeleg magának a jól sikerült megoldáson, a főnök úr megdicséri munkását, a szerző pedig roppant örül a dült betűknek.

A szedéssel tehát tisztában vannak; de most meg nem tudják azt, hogy az előszónál arabs vagy római számokkal kell-e az oldalakat számozni.

Egyik könyvben arabs, a másikban pedig rómaival van számozva az előszó. Melyik tehát a helyes? A római mellett döntenek és szépen *félreteszik* (?) az előszót és kezdik a szöveget 1-es oldalszámmal.

Pedig milyen egyszerű az egész dolog! Nem kell azt nagyobb betűből szedni, mint a minőből a rendes szöveg van és római számot is csak az esetben kell alkalmazni, ha a szerző az előszót akkor adja a nyomdába, a mikor a mű maga már ki van nyomva. Akkor azonban, ha az előszót az első kéziratival megkapja a szedő, mindjárt arabs számmal kell azt kezdeni, hisz már a cím »Előszó« maga jelzi a tartalmát, nem kell azt különféle kombinációk által még jobban kitüntetni.

Nem mondom, hogy petit vagy nonparcilleből szedett dolgoknál nincs helyén az előszónak egy fokkal nagyobb betűből való szedése; de hát ez inkább csak szótárakra, lexikonokra vagy árjegyzék-szerű munkákra vonatkozhatik. Szépirodalmi vagy tudományos dolgoknál azonban az előszót sem nagyobb, sem más fajta feltűnő betűből nem szükséges szedni. A kétszeres ritkítás meg éppen abszurdum, mert az erősebben ritkított sorok, optikai csalódás folytán, mindig kisebbet mutatnak.

Igaz, hogy sokszor a szerzők maguk követelik a nagyobb betűket; de hát ők nem szakszempontról beszélnek, hanem azért kívánják ezt, mert más könyvben is így látták.

A legutóbbi időben nagy divattá vált az, hogy fiatal, kezdő írók vagy poéták nagynevű írótól kérnek előszót zsenge irodalmi termékeik elé. Persze, az ilyen kezdő-szerzők azután azt se tudják, hogy mit csinálnak a becses ereklyével, milyen úton-módon tüntessék azt ki. Azért látunk ma már rondból, sőt nem egyszer félkövér betűkből szedett előszavakat is.

Éppen azért, a mikor csak lehet, hallgassunk mindig a józan ész szavára és a szerint dolgozzunk, a hogy azt a jóízű diktálja.

A technikai eszközök és anyagok fejlettsége ma már másképen csinálja a hatást, nem úgy, a hogy azt a régi jó időkben kikalkulálták. Mi ne dolgozzunk az elavult sablonok után, hanem úgy, a hogy azt a mai fejlett igények megkívánják. A hol a könyv jellege mindenben egyöntetű, ott ne bolygassuk azt meg éppen az előszóval. De ha egy munkában több-fajta betűfokozat fordul elő, úgy az előszót a legnagyobból szedjük. Ha azonban valamely mű ritkított

garmondból van szedve, úgy az előszót se vegyük ciceróból: maradjon csak az is ritkított garmondból.

Nézzék meg ezt az előszót! Éppen olyan betűből van szedve, mint a könyv belső tartalma. Pedig igazán mondom, hogy egy fokkal kisebb betűt érdemelt volna.

Nem baj! Majd jobb lesz a belső rész.

És ha jobb lesz, úgy kérem a t. olvasókat: dicsérjék meg a munkatársakat. Ha pedig nem elégednének meg azzal, úgy vegyék elő a Szakkör választmányát, az vállalta el értem a felelősséget.

Tichy Ákos.